

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

LRFs remissyttrande gällande slutbetänkandet Planering och beslut för hållbar utveckling (SOU 2015:99)

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) har beretts möjlighet att lämna synpunkter på Riksstyrelseutredningens förslag.

LRF är en intresse- och företagarorganisation för människor och företag inom det gröna näringslivet. LRFs cirka 150 000 medlemmar driver tillsammans 70 000 företag och det gröna näringslivet står för 3,6 procent av Sveriges BNP och 4,8 % av sysselsättningen i Sverige. LRF ska medverka till utveckling av företag och företagare inom jord, skog, trädgård och lands-bygdens miljö, så att de kan förverkliga sina ambitioner om tillväxt, lönsamhet och attraktionskraft.

Generella synpunkter

Målsättningen att konstruera ett mer effektivt, tydligt och överskådligt system är bra. Utredningens uppdrag har varit omfattande och förslagen innebär stora förändringar av planeringsprocessen. Uppdragets omfattning och komplexitet har medfört att betänkandet delvis har blivit svårt att överblicka och bedöma.

Enligt LRFs uppfattning tillförsäkras inte förslagen tillräckligt inflytande för enskilda. I de samråds- och remissförfaranden som föreslås är fokus på samråd med myndigheter, kommuner och expertorgan. Det är oklart i vilken utsträckning enskilda kommer att ha möjlighet att delta i de processerna. Samtidigt beskrivs att beslut om riksintressen ska få större tyngd vid prövning av enskilda ärenden om ansökningar för åtgärder och verksamheter. Även om icke-överklagbara beslut om riksintresse eller dess tillämpning i en översiktsplan inte har direkt verkan mot enskilda kan de givetvis ha stor indirekt verkan. Om besluten då ges avgörande betydelse i efterkommande prövningar måste det rimligen innebära en avsevärd försämring av enskildas ställning i rättssäkerhetshänseende. En sådan försämring är inte acceptabel. Det förefaller även särskilt olämpligt, såväl av rättssäkerhetsskäl som med hänsyn till systemets acceptans och legitimitet, att då inte heller medge enskilda tillräckligt inflytande i de samråds- och remissförfaranden som ska föregå besluten om riksintressen.

Det saknas egentlig analys av konsekvenser för företag och enskilda.

Brukningensvärld jordbruksmark bör klassas som riksintresse

LRF anser att brukningsvärld jordbruksmark ska klassas som riksintresse. Det är inte tillräckligt att som utredningen föreslår förklara jordbruksmark som "område av väsentligt allmänt intresse".

Sveriges befolkning ökar. Fokusering på framför allt nya bostäder i stadsnära områden har ökat markant på senare år, inte bara i våra största städer utan även i många andra städer och även på landsbygden i vissa delar av landet.

Befolkningsökningen innebär också att kraven på livsmedelsförsörjningen ökar. Enligt den nyligen antagna livsmedelsstrategin ska Sveriges livsmedelsproduktion öka. Till det kommer kraven på ökad försörjningstrygghet vid kriser. Dessutom ökar efterfrågan på lokalt producerade livsmedel. Sammantaget innebär det ökade krav och ökad efterfrågan på svensk livsmedelsproduktion.

För att kunna möta krav och efterfrågan blir tillgången till jordbruksmark för produktion allt viktigare. Jordbruksverket har visat (Rapport 2013:35) att ökad boendeexploatering redan nu ofta sker utan de avvägningar och beslutsunderlag som är förutsatta i nuvarande regelverk.

När trycket ökar ytterligare på mer boende är risken uppenbar att det blir än svårare för kommunerna att i planeringsarbetet göra riktiga avväganden mellan behovet av bostäder och långsiktiga hänsyn till pågående markanvändning av jordbruksmark för ökade nationella, regionala och lokala behov. Jordbruksmarken är dessutom – till skillnad från många andra intressen, till exempel bostadsbyggande – platsbunden. Om jordbruksmark tas i anspråk för andra ändamål är förlusten irreparabel.

LRF anser därför att behovet av att klassa brukningsvärld jordbruksmark som riksintresse har ökat och kommer att fortsätta öka. Behovet av skydd accentueras av att flera riksintressen och väsentliga allmänna intressen tillkommer, vilket riskerar att göra det enklare att prioritera ned jordbruksmark, till exempel till förmån för bostadsbyggande och friluftsliv. Ingen prioritering görs mellan olika intressen och därför kommer kommunerna att sitta med ännu svårare avvägningar. Genom en sådan klassning lyfts och fokuseras på jordbruksmarkens utomordentliga och ökade betydelse. Dess betydelse framstår inte som lika angelägen om jordbruksmark "bara" klassas som "område av väsentligt allmänt intresse".

Skogsbruket

LRF noterar att utredningen "... konstaterar att ett varierat ägarskap hittills lett till att det finns en stor variation av skogar och brukningsmetoder."

LRF anser att det är angeläget att bestämmelserna utformas så att denna utveckling inte riskeras, utan tvärtom att skogsägarnas bestämmanderätt över sina fastigheter stärks, så att såväl skogsnäringens utomordentliga betydelse som mångfalden i

skogen försvaras. För att stärka skogens ställning föreslår LRF i nästa avsnitt att även skogsbruket omfattas av Länsstyrelsens särskilda granskning och överprövning.

Länsstyrelsen ska särskilt ange om översiktsplaner och detaljplaner följer de särskilda bestämmelserna om brukningsvärd jordbruksmark

LRF tillstyrker förslaget att Länsstyrelserna i sin granskning av översiktsplaner och detaljplaner särskilt granskar och bedömer att de särskilda skyddsbestämmelserna för jordbruksmark efterlevs.

LRF tillstyrker även förslaget att Länsstyrelserna, om de finner att bestämmelserna inte efterlevs, överprövar planerna.

LRF föreslår att bestämmelserna om Länsstyrelsernas särskilda granskning och överprövning även utsträcks till att omfatta skogsbrukets intressen.

LRF anser att särskild granskning och överprövning avseende jordbruksmark bör kvarstå även om jordbruksmark klassas som riksintresse enligt förslaget ovan. En sådan ordning motiveras av jordbruksmarkens särställning.

Grundvattentäkter som riksintresse

LRF delar självklart uppfattningen att dricksvatten av god kvalitet är en livsnödvändighet för landets innevånare och en grundförutsättning för ett väl fungerande samhälle.

Som LRF tidigare framfört till Havs- och vattenmyndigheten i samband med utredningen angående riksintresse för anläggningar för vattenförsörjning, ser LRF inte något behov av att inrätta riksintressen för dricksvattenförsörjning, inklusive grundvattentäkter. Enligt LRF bör man utgå från Dricksvattenutredningens (SOU 2016:32) förslag med de kompletteringar och begränsningar som LRF beskriver i sitt remissvar till den utredningen. Därigenom åstadkoms ett tillräckligt skydd, samtidigt som andra angelägna intressen skyddas mot omotiverade inskränkningar.

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Isabel Moretti

Enhetschef Energi och miljö

Jan Olof Sundby

Expert Miljö- och vattenrätt